

Asia: VN/20253/2024

Lausuntopyyntö: Fossiilittoman jouston työryhmän loppuraportti

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Gasgrid Finland Oy (jäljempänä Gasgrid) on valtionyhtiö, joka toimii järjestelmävastaavana kaasun siirtoverkonhaltijana Suomessa ja tarjoaa asiakkailleen turvallista, luotettavaa ja kustannustehokasta kaasujen siirtoa sekä kehittää aktiivisesti ja asiakaslähtöisesti siirtoalustaa, palveluitaan ja kaasumarkkinoita edistääkseen tulevaisuuden hiilineutraalia energia- ja raaka-ainejärjestelmää. Gasgrid on tutustunut lausuttavana olevaan fossiilittoman jouston työryhmän raporttiin ja kiittää Työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta lausua asiassa.

Energian toimitusvarmuus niin sähkön kuin kaasunkin osalta on ollut Suomessa huipputasolla merkittävistä viime vuosien toimintaympäristön muutoksista huolimatta, mikä on varmistanut yhteiskunnan toimivuuden ja teollisuuden toimintakyvyn. Energian saatavuuden luotettavuus ja kohtuuhintaisuus ovatkin keskeisiä kilpailutekijöitä, joita ylläpitämällä ja kehittämällä Suomi voi menestyä kansainvälisten investointien houkuttelemisessa luoden siten samalla kansantaloudellista arvoa ja hyvinvointia. Suomella on poikkeuksellisen hyvät lähtökohdat Euroopan tasolla kehittää kustannustehokasta ja uusiutuvaan pohjautuvaa energijärjestelmää, sillä erityisesti tuulivoimatuotannon merkittävät kasvuedellytykset mahdollistavat energiaintensiivisen teollisuuden sekä vedyn tuotannon ja jatkojalostuksen sijoittumisen Suomeen.

Nopeasti etenevä muutos yhä kasvavissa määrin uusiutuvaan sääriippuvaan energiatuotantoon perustuen on myös haaste energiamarkkinalle, ellei riittävän sääriippumattoman ja joustavan energiatuotannon toimintaedellytyksiä ylläpidetä. Gasgrid on lähtökohtaisesti aina markkinaehtoisuuden kannalla. Käynnissä olevan energiamuutoksen kohdalla Gasgrid kuitenkin tunnistaa poikkeuksellisen tarpeen varmistaa, ettei niin sanotun perustuotannon tuotantokapasiteetti laske liiaksi. Riski tuotantokapasiteetin poistumiselle aiheutuu sähkömarkkinan kehityksestä, jonka seurauksena perustuotannolle muodostuu markkinoilta yhä heikommin taloudellisen tuoton edellytyksiä. Gasgridin arvion mukaan fossiilittoman jouston työryhmän raportin kaltainen investointikannustin sääriippumattoman tuotannon varmistamiseksi on tarpeellinen ja suurilta osin Gasgrid näkee mallin olevan tunnistettuun tarpeeseen hyvin soveltuva.

Kaasujärjestelmään on tällä hetkellä kytkeytyneenä noin 1000 MWe nopeasti käynnistyvää ja säätyvää sääriippumatonta tuotantokapasiteettia. Kaasuilla tapahtuva tuotanto on voimakkaasti painottunut eteläiseen Suomeen, mikä on Suomen kokonaisenergiajärjestelmän näkökulmasta tärkeää suurimman kulutuksen ollessa juuri etelässä. Markkinaehtoisesti kehittynyt uusiutuva sähköntuotanto on taas voimakkaasti painottunut läntiseen Suomeen, jolloin energian siirtotasapainon näkökulmasta kaasuilla voidaan helpottaa kokonaisenergiajärjestelmän toimivuutta. Gasgrid näkee erittäin tärkeäksi ylläpitää olemassa olevan eteläisen kaasuilla tapahtuvan tuotannon toimintaedellytyksiä, jotta jo toiminnassa olevat Suomen energian saatavuutta turvaavat laitokset eivät poistu käytöstä.

Työryhmän julkaiseman raportin mukainen malli on lähtökohtaisesti teknologianeutraali, mikä on Gasgridin näkemyksen mukaan erittäin tärkeää. Kuvatun tarjouskilpailun perusteena tulee olla mahdollisimman tarkasti rajattu ja kohdennettu tekninen tarve, jonka ratkaisemiseksi tulee kilpailutuksella hakea markkinoilta kustannustehokkaimmat teknologiset ratkaisut. Esitetty malli tarjoaa kilpailutuksissa valituille ratkaisuille investointitukea, mikä on Gasgridin näkemyksen mukaan soveltuvin mekanismi tukea tarvittavan tuotannon kehittymistä ja samalla pyrkiä minimoimaan mallin haitalliset vaikutukset energiamarkkinoiden normaaliin toimintaan.

Raportissa on kuvattu tuotannolle esitettävät minimivaatimukset, joihin kuuluu muun muassa määrittely soveltuvasta kapasiteetin tehokokoluokasta. Gasgrid yhtyy työryhmän näkemykseen maksimitehon rajaamisesta 150 MWe, jolloin mallin kautta saavutettava energiatuotannon riittävä hajautuminen toteutuu varmemmin. Yhtä lailla Gasgrid näkee uusiutuvuuden varmentamisen alkuperätakuilla toimivana ratkaisuna. Minimivaatimusten ohella kilpailutuksessa on esitetty hinnan lisäksi pisteytystä maantieteelliselle sijainnille sekä pidempikestoiselle tuotantokyvylle. Gasgrid pitää esitettyjä tekijöitä tärkeinä, mutta olisi lisäksi nostanut mukaan arvioitavaksi tekijäksi tuotannon nopean ylössäätkyvyyden. Tällöin kilpailutuksen kautta olisi voitu varmemmin saavuttaa tuotantoa, jolla olisi voitu vastata myös kokonaisenergiajärjestelmän säätö- ja tasapainotustarpeisiin. Sähkömarkkinan teho- ja säätötarpeet eivät nykyisin enää kohdistu vain talvikaudelle, vaan erityisesti pidempien tuulettomien jaksojen sekä mahdollisten siirto- ja/tai tuotantorajoitteiden aikana haasteita voidaan nähdä myös kesäkaudella. Tämän takia Gasgrid kokee, että tuotantovelvoitetta tulisi laajentaa nyt esitetyn talvikauden sijasta kattamaan laajemmin koko kalenterivuotta.

Työryhmän raportissa on kevyesti arvioitu millaisia vaikutuksia fossiilittomuuden ehdoton vaatimus synnyttää. Gasgridin näkemyksen mukaan fossiilittomuus on tavoiteltavaa ja kohti sitä tulee pyrkiä määrätietoisesti. Toisaalta on myös tärkeää ymmärtää millaisia taloudellisia vaikutuksia välitön fossiilittomuuden vaatiminen aiheuttaa suhteessa malliin, jossa siirtymäaikana sallittaisiin myös fossiilinen polttoaine, kunhan lopulta tuotantokapasiteetti soveltuisi uusiutuville energiamuodoille. Tietojemme mukaan muun muassa Virossa on otettu käyttöön edellä kuvattu siirtymävaihe, jonka aikana kilpailutettava kapasiteetti voi hyödyntää myös fossiilista polttoainetta.

Gasgridin arvion mukaan olemassa oleva kaasumarkkina ja -infrastruktuuri kykenevät tuottamaan kuvattuun kilpailutukseen teknisesti hyvin soveltuvia ratkaisuja:

- Kaasujärjestelmässä on riittävässä määrin hankinta- ja siirtokapasiteettia, joiden turvin voimme luotettavasti liittää verkkoon uusia asiakaskohteita, kuten kaasumoottorivoimalaitoksia.
- Arviomme mukaan uusia kaasumoottorivoimalaitoksia voitaisiin ottaa käyttöön jo 2–3 vuodessa, jolloin esitetyn kilpailutuksen mukainen kannustin uuden tuotannon nopealle valmistumiselle olisi mahdollinen.
- Kaasujärjestelmä sijaitsee maantieteellisesti suurilta osin alueella, jonne uuden tuotannon liittäminen antaa kilpailutuksessa täydet pisteet.
- Kaasukäyttöinen tuotanto kykenee toimimaan yhtäjaksoisesti käytännössä rajoittamattoman ajan, jolloin kilpailutuksessa on mahdollista saada täydet pisteet.
- Kaasukäyttöinen tuotanto on teknisesti kykenevä nopeaan ylössäätöön tuottaen siten arvoa myös sähkömarkkinan tasapainotukseen.
- Kaasumarkkinalla on jo nyt saatavilla fossiilitonta kaasua ja tulevana vuosina arvioimme uusiutuvan kotimaisen biokaasun sekä synteettisen metaanin volyymien kasvavan merkittävästi parantaen siten fossiilittoman metaanikaasun saatavuutta.
- Moottorivoimalaitokset ovat kehittyneet viime vuosina merkittävästi ja ne ovat teknologisesti kypsiä ratkaisuita. Laitokset ovat hyvin joustavia käytettävän polttoaineen suhteen, ja ne voivat metaanikaasun ohella hyödyntää myös vetyä sekä nestemäisiä polttoaineita kuten metanolia.

Lisätietoja tästä lausunnosta antaa:

Janne Grönlund, Johtaja Kaasuliiketoiminta, Gasgrid Finland Oy

+385 400 368 825

Janne.Gronlund@gasgrid.fi

Pyhäranta Meri-Katriina
Gasgrid Finland Oy